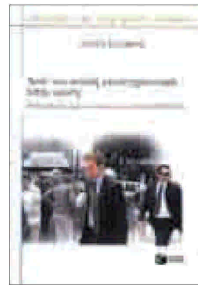

Μια χώρα με ημερομηνία λήξης

Της ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΜΠΙΡΜΠΛΗ

Είμαστε μια χώρα που δεν μπορεί να λειτουργήσει. Συγκεκριμένες κοινωνικές ομάδες – αγρότες, λιμενεργάτες, φορτηγατζήδες, σιδηροδρομικοί... – με διάφορες ιδεολογικές προφάσεις δρουν συστηματικά εις βάρος του συνόλου. Τις υπερασπίζονται η λαϊκή Δεξιά, το λαϊκό ΠΑΣΟΚ, ο αριστερός δογματισμός, όλοι με προοδευτική ρητορική. Τι απαιτούν; Τα «δίκια» τους, τα κεκτημένα. Δικαιολογημένα; Την απάντηση έρχεται να δώσει ο **Πανός Καζάκος** με το βιβλίο του «**Από τον ατελή εκσυγχρονισμό στην κρίση - Μεταρρυθμίσεις, χρέη και αδράνειες στην Ελλάδα (1993-2010)**» (εκδ. Πατάκης). Ο ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών ερμηνεύει πειστικά και με σαφήνεια τους λόγους που η ύφεση μας βρήκε τόσο απροετοίμαστους, αποπροσανατολισμένους κι ανίκανους να διαμορφώσουμε τις καταστάσεις. Από το 1990 ως το 2009, επισημαίνει, βιώσαμε μια ιστορική αποτυχία. Τι ακριβώς συνέβη στην εικοσαετία που πέρασε; Γιατί δεν αποτολμήθηκε ο δύσκολος δρόμος όταν ακόμα μπορούσαμε και οι συγκυρίες ήταν ευνοϊκές; Τι εμπόδιζε τις διαρθρωτικές αλλαγές που θα σταματούσαν τη «θεσμική ακαταστασία»; Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του '90, εξηγεί, το νέο διεθνές οικονομικό περιβάλλον απαιτούσε μεταρρυθμίσεις. Όμως, οι διαδοχικές κυβερνήσεις συστηματικά αγνοούσαν την ανάγκη μιας ριζικής δομικής αλλαγής. Οι πολιτικοί, φαίνεται, είχαν πάρει διαζύγιο από τη γνώση και τη λογική! Ο πολιτικός λόγος του λαϊκισμού διέθετε μεγαλύτερη δύναμη. Το πολιτικό κόστος ανέστειλε ή περιόριζε κάθε σοβαρή προσπάθεια. Μια ολόκληρη κοινωνία «προσοδούχων» αντιστέκταν (και εξακολουθεί) σθεναρά στις μεταρρυθμίσεις. Όποιο «αναπτυξιακό» μοντέλο επιχειρήθηκε νοθεύονταν αργά ή γρήγορα από τη γραφειοκρατία και τη διαφθορά σε όλα τα επίπεδα.

Η σύγκρουση των φαντασιώσεών μας (ισχυρή Ελλάδα...) με τη σκληρή οικονομική πραγματικότητα υπήρξε σφοδρή. Ο καθηγητής ξεφυλλίζει το ημερολόγιο των «μεταρρυθμίσεων» αναζητώντας τα βαθύτερα αίτια της επαναλαμβανόμενης υστέρησης σε αξίες και θεσμούς, τη διάβρωση της δημόσιας αρετής. Ξεκινώντας από την «Αλλαγή» της δεκαετίας του '80, η οποία γέννησε τις δομικές στρεβλώσεις και γιγάντωσε τα προβλήματα, εξετάζει την περίοδο 1996-2010. Το πώς η επιτυχία της ένταξης στην ευρωζώνη κατέληξε σ' έναν «ατελή» εκσυγχρονισμό (ποιες ήταν οι αιτίες που εγκαταλείφθηκαν οι προσπάθειες σύγκλισης στη δεύτερη τετραετία Σημίτη και γιατί δυσφημίστηκε τόσο πολύ ιδεολογικά η όλη προσπάθεια και ο πρώην πρωθυπουργός), για να καταλήξει στη «νοθευμένη» επανίδρυση του κράτους.

Τελικά, υπάρχει διεξόδος; Τι μπορεί να διδάξει το παρελθόν σε πολιτικούς και πολίτες; Διαβάζοντας το συνοπικό, τεκμηριωμένο αυτό βιβλίο συνειδητοποιεί κανείς πως για περισσότερα από 20 χρόνια σπαταλήσαμε πολλές από τις ευκαιρίες που πρόσφερε η συμμετοχή στην ΕΕ. Η ύφεση του 2009, που τερμάτισε την περίοδο συνεχούς οικονομικής μεγέθυνσης, μας προσεγίωσε ανώμαλα. Η άρνηση της πραγματικότητας, η απροθυμία για πραγματικές μεταρρυθμίσεις, οι τακτικισμοί και οι πελατειακές λογικές δημιούργησαν μια βαθιά κρίση, όχι μόνο δημοσιονομική, διαχειριστική, οικονομική, αλλά και δομική. Ο συγγραφέας θεωρεί ότι θα πρέπει να αναπτύξουμε την «πράσινη οικονομία» αλλά και μια νέα ηθική της αλληλεγγύης, ώστε να πετύχουμε μια διατηρήσιμη ανάπτυξη (αντί να περιμένουμε την ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας ή το κινέζικο χρέμα για να «τη γλιτώσουμε»). Ίσως εντέλει η οικονομική ύφεση να καλλιεργήσει το έδαφος γι' αυτό το νέο πρότυπο διακυβέρνησης που είναι θανάσιμα αναγκαίο. «Απομένει το όραμα», σημειώνει, και «μία πολιτική ηγεσία ικανή να το εμπνεύσει». **Α**